

УДК 657

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

РЕСЛЕР М.В., АРОВИЧ М.В.
Мукачівський державний університет

За умов нестабільної економічної ситуації в державі, постійних змін законодавства виникає нагальна потреба підвищення якості інформаційного забезпечення системи управління, що нерозривно пов'язано з удосконаленням функціонуванням підсистеми управління власним капіталом.

У статті проведено літературний огляд з питання аудиту власного капіталу, розглянута методика аудиту власного капіталу, визначено мету аудиту власного капіталу різними вченими, досліджено основні завдання та об'єкти аудиту власного капіталу.

Розглянуто основні складові аудиту власного капіталу та визначено етапи проведення аудиту власного капіталу.

Ключові слова: аудит, власний капітал, мета, завдання, об'єкт, етапи проведення.

Протягом приблизно сімдесятьох років в Україні, тоді ще СРСР, не було іншої форми власності, крім державної. При цьому всі господарюючі суб'єкти вели свою виробничу і господарську діяльність на основі планів, кошторисів і бюджетів, що склалися як самим підприємством, так і вищестоящими керівними органами. Причому, затвердження планових показників проводилося в органах державної влади. Це привело до створення єдиної загальнодержавної мережі розподілу і перерозподіли фінансових ресурсів, вироблених товарів і послуг.

Але змінився час, змінилися і взаємини підприємств із державою. Немає більше тільки однієї форми власності. Поряд з державною утворилося досить багато приватних форм власності, що на даний момент не мають державної підтримки, крім окремих державних замовлень для державних потреб.

Одним із елементів ринкової економіки є система національного фінансово-економічного контролю, яка формується в Україні. Важливе місце у цій системі припадає незалежному аудиту та методиці його проведення.

Метою даної роботи є розкриття методики проведення аудиту власного капіталу.

Постановка задачі. Проведення аудиту власного капіталу є важливе як для підприємства так і для засновників, тому що власний капітал є основним початковим та умовно безстроковим джерелом фінансування господарської діяльності підприємства, а також джерелом погашення збитків підприємства, він є одним з найвагоміших показників, що використовуються при оцінці фінансового стану підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Організація та методика аудиту власного капіталу розглянута у наукових працях багатьох вітчизняних вчених, серед яких такі, як Ф.Ф. Бутинець, Л.П. Кулаковська, В.Я. Савченко, К.О. Утенкова та інші. Але єдиної точки зору щодо методології та процедур проведення якісного аудиту не знайдено.

Однією з основних ділянок аудиторської перевірки є аудит власного капіталу, оскільки від правильності ведення обліку власного капіталу залежить достовірність і правильність формування і використання власності підприємства.

При проведенні аудиту власного капіталу перевірці підлягають процеси та господарські операції, пов'язані зі створенням зареєстрованого капіталу, пайового, додаткового і резервного капіталу, обліком нерозподілених прибутків (непокритих збитків), формуванням вилученого та неоплаченого капіталу, а також відносини, що виникають при цьому між підприємством та його власниками і працівниками, щодо прав власності на майно, нарахування і виплати дивідендів.

Перед здійсненням аудиту власного капіталу потрібно визначити мету перевірки. Серед науковців немає єдиної точки зору відносно мети аудиту власного капіталу. Тому вчені присвячують свої дослідження вивченню та розробці мети аудиту.

Таблиця 1

Визначення вчених про мету аудиту власного капіталу

Вчені	Мета аудиту власного капіталу
Ф.Ф. Бутинець, [1, с.485]	Встановлення достовірності первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових реєстрах, правильності ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірності відображення стану власного капіталу
Л.П. Кулаковська, [4, с.225]	Аудит власного капіталу проводиться з метою підтвердження аудиторським висновком інформації про власний капітал, його структуру та зміни у власному капіталу, що сталися протягом звітного періоду.
Н.А.Іванова [3, с.132]	Установити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти й своєчасності відображення інформації у зведених документах та облікових реєстрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства.

Метою аудиту власного капіталу, на нашу думку, є встановлення достовірності та правильності відображення в обліку операцій з власним капіталом відповідно до чинного законодавства та висловлення аудитором незалежної думки щодо правильності відображення інформації у звітності підприємства.

На думку Ф.Ф. Бутинця та Іванової Н.А., предметом аудиту власного капіталу є процеси та господарські операції, пов'язані з формуванням статутного, пайового, додаткового і резервного капіталу, обліком нерозподілених прибутків (непокритих збитків), формування вилученого та неоплаченого капіталу, а також відносин, що виникають при цьому між підприємством та його власниками і працівниками [1, с.87].

Щодо завдань аудиту власного капіталу то можна виділити наступні завдання:

- 1) перевірка наявності і відповідності форм установчих документів;
- 2) встановлення дотримання норм чинного законодавства щодо формування власного капіталу та відповідності його даним установчих документів;
- 3) виявлення повноти і своєчасності внесків засновників підприємства та правильність відображення в обліку величини власного капіталу;
- 4) перевірка своєчасності сплати мінімального розміру зареєстрованого (пайового) капіталу підприємства під час його реєстрації;
- 5) встановлення правомірності і правильності відображення в обліку змін власного капіталу протягом звітного періоду;
- 7) встановлення дотримання чинного законодавства щодо оформлення первинних документів і ведення бухгалтерського обліку власного капіталу;
- 8) перевірка повноти і правильності відображення у звітності структури власного капіталу та змін, що відбулися протягом року [4, с.51].

Отже, головним завданням аудиту власного капіталу є перевірка правильності формування та відображення в обліку власного капіталу та перевірка правильності відображення власного капіталу у фінансовій звітності.

Розглянемо етапи аудиту власного капіталу. На початковій стадії аудиту на практиці часто проводиться тестування контролю щодо обліку капіталу.

Аудиту підлягає насамперед структура капіталу господарюючого суб'єкта за джерелами його утворення. Здійснюючи аудит власного капіталу, виходять із того, що він формується на основі внесків власників підприємства у вигляді грошових коштів, майна, нематеріальних активів у розмірах, визначених установчими документами. Надходження внесків засновників необхідно перевірити аудиторю на підставі даних первинних документів

і записів за кредитом рахунка 67 «Розрахунки з учасниками» в кореспонденції з дебетом рахунків основних засобів, грошових коштів, нематеріальних активів, виробничих запасів тощо [6, с.23].

Наступний етап аудиту – перевірка своєчасності внесків у зареєстрований капітал засновниками підприємства.

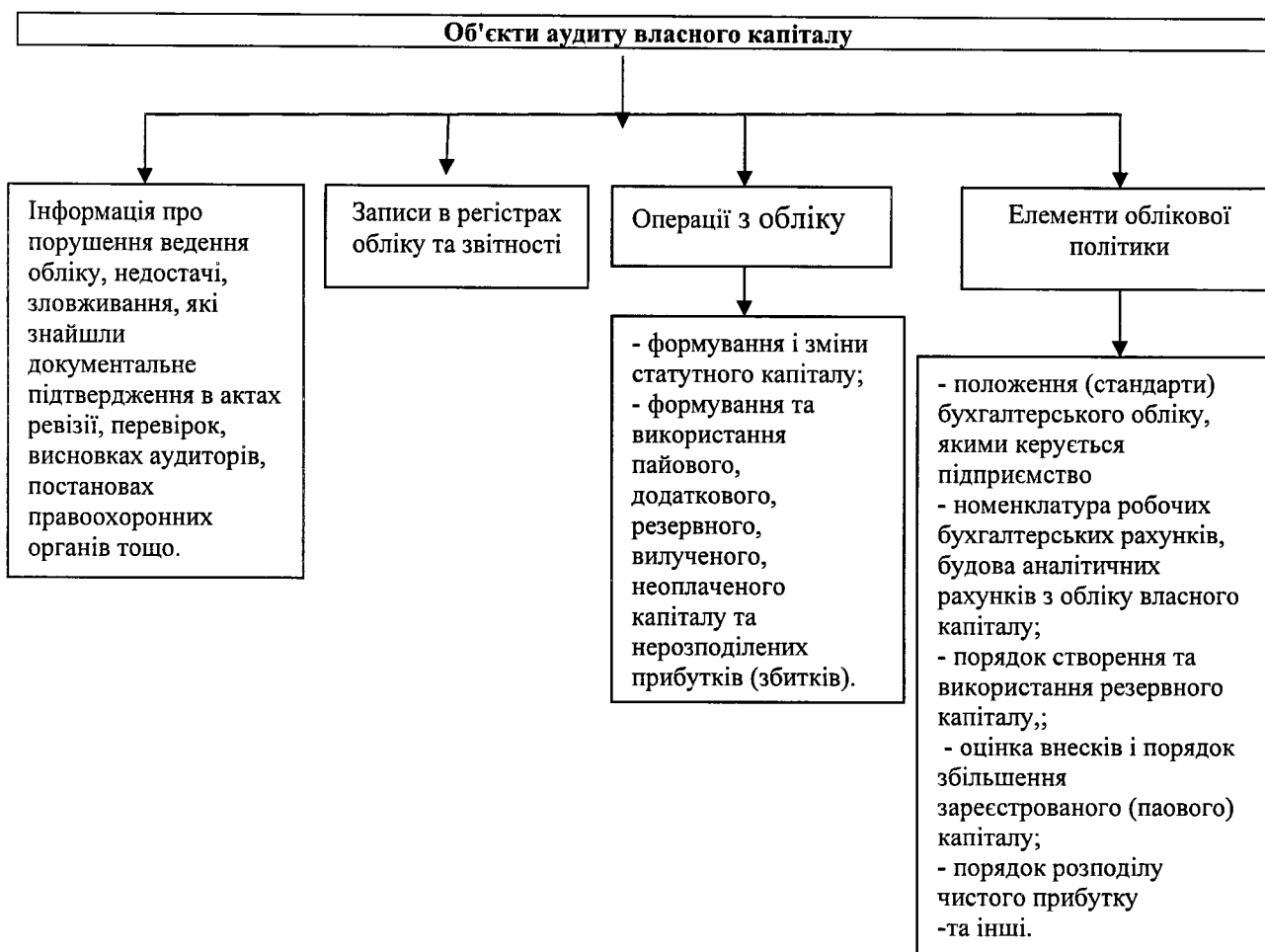
Моментом фактичного надходження внесків у зареєстрований капітал є:

- для грошей - дата зарахування їх на рахунок у банку чи внесення у касу підприємства;
- для основних засобів, матеріальних і нематеріальних активів - дата складання акта приймання передання основних засобів, матеріальних і нематеріальних активів або інших документів, що підтверджують надходження вказаних об'єктів на підприємство [8, с. 78].

Аудитору необхідно перевірити правильність розподілу прибутку між учасниками (власниками) підприємства або спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу, резервного капіталу тощо [7, с. 209].

Завершальним етапом аудиту узагальнення виявлених відхилень в обліку власного капіталу і обґрунтування пропозицій щодо їх усунення [9, с. 21].

Виходячи з мети, завдань і предмету аудиту власного капіталу, можна виділити його основні об'єкти (рис. 1.)

Рис.1. Об'єкти аудиту власного капіталу

Висноки. Власний капітал є гарантією стабільної діяльності підприємства, а від правильності ведення його обліку значним чином залежить відображення майнових відносин між власниками. Тому і аудит власного капіталу є одним з найважливіших етапів аудиторської перевірки. Тільки при розроблені єдиних організаційних підходів до обліку та

аудиту власного капіталу та окремих його елементів можна буде детальніше відобразити та проаналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / за ред. проф. Ф.Ф. Бутиця. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 608 с.
2. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація / Н.І. Дорош. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. – 402 с.
3. Іванова Н.А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / Н.А. Іванова, О.В. Ролінський. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 216 с.
4. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.
5. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту / Рудницький В.С. – Тернопіль: Економічна думка, 1998. – 192 с.
6. Савченко В. Я. Аудит: Навч. посібник./ В.Я. Савченко — К.: КНЕУ, 2009. — 322 с.
7. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аудиту. Підручник / В. В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2000. – 260 с.
8. Терещенко І. В. Власний капітал підприємства: Підручник./ І. В. Терещенко– К. : ЕКОБУД, 2004. – 367 с.
9. Утенкова К. О. Аудит: Навчальний посібник./ К.О. Утенкова – К.: Алерта, 2011. – 408 с.
10. Чернелевський Л.М. Аудит. навч. посібник / Л.М. Чернелевський, Н.І. Бренда. – К.: Міленіум, 2002. – 466 с.

АННОТАЦІЯ

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТА СОБСТВЕННОГО КАПИТАЛА НА ПРЕДПРИЯТИИ

В статті проведено літературний огляд по вопросу аудита собственного капитала, рассмотрена методика аудита собственного капитала, определены цели аудита собственного капитала различными учеными, исследованы основные задачи и объекты аудита собственного капитала.

Рассмотрены основе составляющие аудита собственного капитала и определены этапы проведения аудита собственного капитала.

Ключевые слова: аудит, собственный капитал, цель, задачи, объект, этапы проведения.

ANNOTATION

METHODS OF PERFORMING THE EQUITY AUDIT AT THE ENTERPRISE

This article presents the literature review on the issue of owners' equity audit. The owners' equity audit methodology has been reviewed.

The aim of owners' equity audit has been defined by various scientists, the main owners' equity audit objectives and objects have been studied.

The main components of the owners' equity audit have been defined as well as its stages have been considered.

Key words: audit, owners' equity, aim, objectives, object, stages.

УДК 339. 138 (073)

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ
ПОСЛУГ В УКРАЇНІ**

РЕГА М.Г., КАРПОВА Н.В.

Мукачівський державний університет

Стаття присвячена особливостям формування та розвитку маркетингу послуг в Україні. Проаналізовано становлення та структуру ринку послуг в сучасних умовах. Досліджено основні тенденції розвитку ринку. Визначено причини особливостей формування та розвитку маркетингу послуг в Україні, їх суперечності на сучасному етапі економічного розвитку. Розглянуто основні тенденції розвитку ринку послуг. Виділено основні напрями досліджень у сфері маркетингу послуг. Запропоновано пріоритетні напрямки та перспективи покращення ринку послуг, виявлено «слабкі місця» розвитку цього ринку в Україні. Виявлено мотиваційні чинники, що вплинули на розвиток ринку послуг. У результаті аналізу існуючого стану, оцінки

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>